

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هماندیشی عدالت آموزشی در حکمرانی آموزش و پرورش

نویسندگان:

جمعی از شرکت کنندگان در نشست

انتشارات مرکز پژوهش‌های علوم انسانی اسلامی صدرا

هم‌اندیشی عدالت آموزشی در حکمرانی آموزش و پرورش

نویسندگان: رضا غلامی، خسرو باقری نوع‌پرست،

سید احمد رهنمایی و...

گردآوری: ابراهیم عباسپور

ویراستار: علی فلاحتی

طراحی جلد: مهناز شاه‌علیزاده / صفحه‌آرایی: اعظم یزدلی

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹-۵-۹۳۱۲۷-۹۶۲۲-۹۷۸

سرشناسه: هم‌اندیشی عدالت آموزشی در حکمرانی آموزش و پرورش /
نویسندگان رضا غلامی ... [و دیگران]؛ ویراستار: علی فلاحتی.
مشخصات نشر: تهران: مرکز پژوهش‌های علوم انسانی اسلامی صدرا،
انتشارات، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۶۸ص.

شابک: 9-5-93127-93122-622-978

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: نویسندگان رضا غلامی، خسرو باقری نوع‌پرست، سید احمد
رهنمایی و....

موضوع: برابری آموزشی -- ایران

Educational equalization

برابری آموزشی -- ایران

Educational equalization -- Iran

آموزش و پرورش -- ایران

Education-- Iran

غلامی، رضا، ۱۳۵۵-

مرکز پژوهش‌های علوم انسانی اسلامی صدرا. انتشارات

رده بندی کنگره: JC۲۱۳

رده بندی دیویی: ۳۷۹/۲۶

شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۰۸۲۱۹

نشانی: تهران، خیابان شهید مطهری،

خیابان میرعماد، پلاک ۲۳، طبقه سوم

تلفن مرکز پخش: ۹۶۶۵۷۸۰۱ و ۹۶۶۵۷۸۰۳

این کتاب با مشارکت مالی سازمان اوقاف و امور خیریه

و سازمان تبلیغات اسلامی منتشر شده است.

حق چاپ برای ناشر محفوظ و نقل نوشته‌ها با ذکر منبع بلا مانع است.

www.sccsr.ac.ir

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
عدالت آموزشی: از نظر تا عمل / رضا غلامی.....	۱۱
گام‌های مؤثر دولت جمهوری اسلامی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی....	۱۲
پیامدهای ضعف و کم‌کاری در زمینه عدالت آموزشی.....	۱۴
الزامات تحقق عدالت آموزشی.....	۱۶
راهکارهای تحقق عدالت آموزشی.....	۱۸
عدالت آموزشی و تربیت معلم / اسدالله اسدی گرمارودی.....	۲۳
راهبردهای پیشنهادی.....	۲۷
عدالت آموزشی و محتوای برنامه درسی / حسن ملکی.....	۲۹
مفهوم‌شناسی.....	۲۹
عوامل پنج‌گانه محتوا.....	۳۰
محتوا و تربی.....	۳۰
نسبت محتوا با علم.....	۳۱
نسبت محتوا با جامعه.....	۳۲
رابطه محتوا با معلم.....	۳۳
محتوا و هم‌کلاسی‌ها.....	۳۴
نتیجه‌گیری.....	۳۶

چستی عدالت آموزشی و نگاهی به وضعیت آن در ایران / خسرو باقری	
نوع پرست.....	۳۷
مقدمه.....	۳۷
۱. تحلیل مفهوم عدالت.....	۳۷
عدالت و برابری.....	۳۷
عدالت و تفاوت.....	۳۸
عدالت و نابرابری.....	۴۰
ضرورت‌های برابری خواهی.....	۴۳
ضرورت‌های نابرابری جویی.....	۴۴
۲. وضع عدالت آموزشی در ایران.....	۴۵
نمونه‌ای از آزمون پرلز.....	۴۵
افق ترسیم شده در لایحه برنامه هفتم توسعه.....	۴۶
نتیجه‌گیری.....	۴۸
منابع.....	۴۹
آموزش و پرورش هماهنگ و فراگیر مبتنی بر طرح تجمیع استعدادهای	
برتر، خوب و متوسط / سیداحمد رهنمایی.....	۵۱
کشف استعدادهای طی دو سال اول و دوم ابتدایی.....	۵۸
بررسی تأثیر عدالت آموزشی با نقش میانجی انگیزه شغلی بر عملکرد	
شغلی کارکنان آموزش و پرورش / علیرضا عصاره، زهرا شهبازی.....	۶۳
چکیده.....	۶۳
مقدمه.....	۶۴
روش پژوهش.....	۶۷

فهرست مطالب * ۷

۶۸	ابزار سنجش.....
۷۰	یافته‌ها.....
۷۵	بحث و نتیجه‌گیری.....
۸۵	منابع.....
۹۱	تنوعات فرهنگی و عدالت آموزشی / حمید نیک‌زاد.....
۹۱	مقدمه.....
۹۲	جامعه‌محوری، خانواده‌محوری و جمع‌گرایی.....
۹۳	ساخت مدارس متناسب با زیست‌بوم منطقه.....
۹۴	به‌کارگیری مدیران بومی و متخصص در راهبری تنوعات فرهنگی.....
۹۴	اختصاص واحد درسی تنوعات فرهنگی.....
۹۴	برنامه‌ریزی درسی، پژوهش و ارزشیابی در خصوص گویش‌ها.....
۹۵	مهم‌ترین راهبردهای ارائه‌شده.....
۹۷	عدالت آموزشی و مدارس دولتی / اسماعیل بحری‌زاده.....
۹۸	مفهوم‌شناسی.....
۹۸	عدالت آموزشی در سند تحول بنیادین.....
۱۰۰	الزامات تحقق عدالت آموزشی.....
۱۰۳	عدالت آموزشی و مدارس دولتی.....
۱۰۴	وضعیت عدالت آموزشی در مدارس دولتی.....
۱۱۱	راهکارهای پیشنهادی برای افزایش عدالت تحصیلی.....
۱۱۵	عدالت آموزشی و تنوع فرهنگی / مهدی نوید ادهم.....
۱۱۷	مفهوم‌شناسی.....

۸ ♦ هم‌اندیشی عدالت آموزشی در حکمرانی آموزش و پرورش

- فرهنگ ۱۱۷
- تنوع فرهنگی ۱۱۸
- نقدی بر سیاست خصوصی سازی تربیت مدرسه‌ای در نظام آموزشی ایران
/ محمد حسنی ۱۲۵
- مقدمه ۱۲۵
- پیشینه ۱۲۵
- نتیجه‌گیری ۱۳۵
- راهکاری جایگزین برای خصوصی سازی ۱۳۶
- عدالت آموزشی از منظر رویکرد «شهروندی دموکراتیک» و نسبت آن با
تنوع فرهنگی با تأکید بر زمینه ایران / علیرضا صادقی ۱۳۷
- کنکور و عدالت آموزشی: سنجش و پذیرش دانشجو در ایران / صادق
ترابزاده جهرمی ۱۴۳
- تربیت معلم مبلغ / محمد اسماعیل عبداللهی ۱۵۱
- نگاهی به رویکردهای عدالت‌محور در دولت سیزدهم / رضامراد
صحرائی ۱۵۷

مقدمه

عدالت یکی از مفاهیم اساسی در جامعه اسلامی است که می‌توان گفت رکن و قوام‌بخش ساختارهای کلان اجتماعی در جامعه اسلامی است. از سوی دیگر، عدالت آموزشی در نظام آموزشی اهمیت ویژه‌ای دارد و در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تحقق آن از مهم‌ترین وظایف حکومت اسلامی شمرده شده است.

عدالت آموزشی از مباحث پر دامنه و بحث‌برانگیزی است که متولیان امر باید نهایت تلاش خود را در این راه به‌کار گیرند و در غیر این صورت، ابعاد دیگر معارف اسلامی فروغی نخواهند داشت؛ چراکه عدالت روح جامعه اسلامی است و این در حالی است که جوامع سکولار با اتکا به این اندیشه راقی اسلامی، ولی در قالب مفاهیم توسعه، توانسته‌اند بسیاری از امور خود را سامان بخشند؛ و این امر به قدرت فعال‌سازی ظرفیت‌های جامعه برمی‌گردد. موضوعات ذیل عدالت آموزشی با توجه به فضای آموزش و پرورش، متنوع و گسترده است. مدارس غیردولتی، کنکور، چندفرهنگ‌گرایی، محتوای آموزشی، تحرک اجتماعی، منزلت اجتماعی معلم، دسترسی به محیط آموزشی، علم، معلم و... نسبت آموزش و پرورش، تعلیم و تربیت و... از مهم‌ترین مباحث عدالت آموزشی‌اند که در متن پیش رو به آنها پرداخته شده است. در مورد مفاهیم و مسائل مورد نیاز جامعه و فرهنگ، تحقیقات و فعالیت‌های خوبی در زمینه نظر و اندیشه صورت گرفته؛ اما به نظر می‌رسد یکی از ضعف‌های اساسی

در این زمینه، فعالیت‌های سیاستی است که می‌تواند به حکمرانی بهتر متناسب با اندیشه‌های دینی کمک کند. به همین دلیل اندیشکده حکمرانی اسلامی ذیل مجمع عالی علوم انسانی اسلامی تصمیم گرفت نشست‌های تخصصی و علمی در موضوعات مبتلابه جامعه برگزار کند که خروجی این نشست‌ها در اختیار متولیان امور مربوطه قرار می‌گیرد تا با ترسیم خط‌مشی متناسب با هر مسئله و استفاده از اساتید مبرز هر حوزه علمی، چراغ راهی باشد برای حکمرانی بر مدار صحیح اندیشه و دین. بر خود لازم می‌دانیم که از زحمات جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر رضا غلامی، رئیس شورای سیاست‌گذاری مجمع عالی علوم انسانی اسلامی و جناب آقای دکتر حسن ملک‌ی، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، که با هدایت‌های عالمانه و دلسوزانه خود ما را در این امر مهم یاری کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی کنیم. همچنین از جناب دکتر رضامراد صحرایی، وزیر محترم آموزش و پرورش، که از این نشست حمایت کردند و با حضور در جلسه مطالب مهمی را بیان نمودند، تشکر و قدردانی می‌کنیم.